

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Iz Ljubljane, 21. avgusta.

Ako se niso čast. Slovenčevi naročniki prehudo dolgočasili pri tem, da so prebrali resolucije VIII. avstrijskega učiteljskega zbora, in se tudi prepričali, koliko je bilo vredno vse besedovanje pri tem shodu. — Človek bi bil vendar mislil, da se bodo učitelji kedaj spametovali in ne priporočevali stvari, katere je uže ves svet obsodil. — A nič manj kakor to; tista publost, tista vrtoglavost, tista ošabnost, kakor je bila pri 1. avstrijskem učiteljskem shodu na Dunaji je bila tudi letos v Lberci. — Ves svet je obsodil brezobzirno osemletno šolsko dolžnost; ministerstvo samo se umikuje, a učitelji zahtevajo 10 let šolskega obiskovanja (Höfler). Ker vsak človek ve, da se učitelji preveč obkladajo z učenostnimi predmeti in se od njih zahteva to, kar ne bodo nikdar rabili v svojem življenju, priporoča vendar isti gospod, da naj bodo učiteljsko vzobraževanje na vrhunci časa; učitelj mora umeti vso najnovejšo vednost, da razlaga učencem Darvina, Häckina, Vogta itd. Otroci naj bi se bolj seznanili z literaturo, in namesto bogoslovne fakultete naj bi nastopila pedagog ška. No, to je pa uže toliko kadla, katero prižiga poročevalec učiteljem, da si morajo zavezati nos in usta, da se ne zaduše.

Gospod Dittes pa hoče, da bi se učitelj lesketal v vseh barvah, kakor mavrica na nebu, on naj bi bil katolik, protestant in jud, tedaj sposoben za vse, kar bi bilo treba — le za to ne, za kar bi imel biti, za odgojitelja kršanskih otrok.

Poglejmo sedaj g. Holczabeka, on se jezi

nad tem, da tudi katoliški listi kaj govore o šoli, o odgoji otrok; no, v tem je podoben liberalcem vseh dežel, vseh jezikov, tem ni nikakor prav, da katoliški listi kaj govore o šolstvu, tem bi se imelo strogo prepovedati le besedico ziniti o šolstvu, o tem imajo pravico govoriti le liberalci svobodojaki (ali kaj?) katoliško ljudstvo pa ima dolžnost molčati pa plačevati, kar jim liberalen svet naklada. Tirolcem pa priporoča več npravnosti, pa manj verke pobožnosti; iz ust modernega školnika se to glasi, kakor ironija; ni treba daleč iskati dokazov zato, da nove šola ne razširja npravnosti med prebivalstvom; ni bilo pred, pa tudi sedaj ni vse, kakor bi moglo biti, a nekaj, pod duhovnim nadzorništvom, so dostikrat zleg odvrnili, še preden je pohujšanje postalo javno, pri sedanji sistemi se pa to zgodi še le, ko vrabci po strehah o tem čivkajo, ako se sploh oblastnijam vredno zdi, brigati se za take stvari, ki ne segajo neposrednje v šolski inventar.

Kar pa so učitelji besedovali o obrtnosti, kaže zopet puhlo in kratkovidno dozdevno učenost, a prav nič ne razodeva, da bi učitelji spoznali, od kod da prihaja ljudem zaslužek in korist od dela. Kratko rečeno, bolje bi bili storili, da bi bili o tem molčali, nego da so besedo ziniti. Pomanjkanja in revščine bode manj na svetu, kedar bodo ljudje bolj varčni in delavni, in Bogu dali kar je Božjega, postava pa mora delavca in obrtnika varovati pri njegovih pravicah, da ga ne uniči brezobzirna konkurenca in prekanjenost oderuhov in kapitalistov; — pridnost in delavnost je pogoj obstoje pri posameznem in pri celoti, učenost je

koristna tudi obrtnikom, a potrebno gre pred koristnim.

Krautman iz Dunaja se jezi, da so bili na učiteljskem zboru večinoma le nemški učitelji iz Dunaja; to je pa nam nekako veselo znamenje, da učitelji drugod niso prijatelji fraze, ali pa da shodu dunajskih učiteljev ne pripisujejo kake posebne važnosti za učiteljstvo. — Kaj so česki učitelji v Pelznju sklepali, bomo na kratko tudi povedali. — G. Frisch iz Celovca hoče za šolske nadzornike imeti le ljudske učitelje. — Skušnje na Kranjskem so pokazale, da so ti dostikrat naj bolj neslani in neprebavljivi, huje od drugih. — G. Frisch ima dober nos, on slut', da se bode pri šolstvu prej ali slej kaj spremenilo, in da nadzorstvo zopet pride — cerkvi v roko, da se šoia kolikor mogoče zavaruje pred tako nesrečo, morajo nastavljeni biti stalni nadzorniki, katere obdaja potrebna armada, pisarji, da se bode lože branila črni vojski.

Vidi se tedaj, da skromni niso bili učitelji tudi kratkovidni ne, vendar nekacega strahu se niso mogli znebiti, zato so toliko bolj kričali in si pegum dajali, kakor si tisti poje in zvižga, kedar se mu hlače strahu tresejo.

Politični pregled.

V Ljubljani 21. avgusta.

Avstrijske dežele.

Iz Trsta 19. avgusta se piše: Zasežena je bila danes mala potna skrinjica z rujavega platna in z dvema razdeli. Prvi je bil napolnjen s prepovedanimi oklici in pozivi; v

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dajje.)

V Rimu od 30. junija do 7. julija 1881. Postanek Rima. Prva pot v cerkev sv. Petra in nekaj zgodovine o njej.

Nasproti glavnim durim se občuduje na visokosti imenitni mozaik, (t. j. podoba iz umetno zloženih razno pobarvanih lepih kamenčkov,) po imenu „ladjica sv. Petra“, zgotovljena od 2 umetnikov Giotta in Cavallini 1296 l. za 22 000 gid.; v tistem času velik znesek! Od peterih dveri, ki odpirajo vatop v tempelj, so ena vrata zazidana ter imajo medeni križ v sredi; ta se odpro, kakor že omenjeno, v svetem letu, zato se imenujejo „sveta vrata“. (Porta Santa.) Zarad zapertja papeža v Vatikanu niso bila od 1867 več odprta, akoravno smo imeli od tedaj že 3krat sv. leto, t. j. 1875, 1878 in 1881. leta. Srednja vrata so bronasta ter ozaljšana z ploskorezbo, ktera je dal napraviti Eugen IV. dvema umetnikoma še za prejšnje staro cerkev. Na tistih je vpodobljeno mučeništvo sv. Petra in Paula.

Nad temi vrati se vidi lepa ploskorezba od znamenitega Bernina.

Notrajnost bazilike. Dolgost tempeljna je 186 metrov, ona poprečne ladije pa 135; širokost velike ladje na sredi je 28 metrov, ter šteje se 48 metrov od tal do oboka. — Spoznavanje sv. Petra. (Confessione di s. Petro. Potem smo si ogledali sredino ladije. Pod veliko kuplo je velik altar, tú je grob imenovan „Confessio s. Petri“, ali spoznavanje sv. Petra, v katerem se hranite polovici trupla sv. Petra in Paula; ostali polovici ste v cerkvi sv. Paula, in nju glavi ste pa v cerkvi sv. Janeza v Lateranu. Ta prostor je ravno tisti, na katerem je že pred omejenimi papež Anaklet v I. stoletju dal napraviti molivnico. Obdaja pa „confessio“ krasen naslon iz marmorja, ter tú gorí neprenehoma 116 svetilnic iz pozlačene medenine, lepemu zlatemu perju podobne. Postavljene so okoli in okoli. Po dvojnih stopnicah se stopa doli k grobu, kjer je pokopan papež Pij VI., ki je hodil semkaj pogostoma moliti; zato se mu je napravilo kip iz marmorja, v telesni velikosti in v papeževem ornatu. Dragoceno delo umetnika Kanove. (Canova.)

I.

Vatikan. — Sikstinska kapela. — Slikarije t. dr.

Ker je bilo že v znani knjigi opisano vse, kar zanima potnika, ki se ne more dalje muditi v Rimu, kakor 8 dni, zavrnem čitatelja zopet na ono knjigo, da ne bom prenadležen z nepotrebnim ponavljanjem. Ko smo dobili tretji dan po prihodu pismeno dovoljenje, obiskovati vatikansko palačo, ki je prav za prav skupek mnogoterih poslopij, se napoti maogo romarjev naravnost tje, in tudi jaz in moja dva tovarša. Na tih poslopijih so delali najslavniši stavitelji: Bernini idr. ter šteje 20 dverišč. Bonanni pripoveduje v zgodovini Vatikana, da obsega 13.000 sob, prištevši one v prithčju. Sezidanje je trajalo 350 let, ter je stala ta neizmerna velikost 80 milijonov laških tolarjev (škudov) (1 škud po 2 gl. 20 kr. našega denarje, ali naš stari križavec) ne ustevisi slovečih umetnost in pohištva, kterege vrednost je neprecenljiva. Tudi na tem kraju so bili vrtovi in dirjališče (circus) nečloveškega Nerona, kterih zemljišča je namočeno s krvjo neštevilnih kristjanov. Izvzemši nedelje in praznike, so odprte slikarske sobane (galerije)

drugem pa je bila bomba in petarda. Bomba je manjša, kakor je bila tista 2. avgusta, pa ravno takega dela, petarda pa je bila večja in bolj težka. Vse kaže, da hudobija 2. avgusta in današnja poskušnja pride iz ene in iste roke ali družbe. Na-lov se je glasil na nekega slugo tržaškega Lloyda, ki je bil pa že pred 4 dnevi z drugimi vred zaprt. Število zaprtih je precej veliko. Za gotovo se pripoveduje, da je človek, ki je 2. avgusta bombo vrge, tudi med zaprtimi.

V „Edinosti“ se nam poroča, da se zapori „iredentarjev“ v Trstu polagoma nadaljujejo. V torek in sredo je policija preiskovala nekatera stanišča, ter zaprla enega mehanika, enega krčmarja, enega trgovinskega agenta, enega kamnoseka in tri tiskarske stavce. Zadnji so stavili v tiskarni Morterra nek izdajalski oglas, ki so ga nameravali izdati na cesarjev rojstni dan. Tudi tiskarja g. Morterra je policija včeraj zaprla, ker je našla še stavek omenjenih izdajalskih oglasov.

Peštanski list „P. Ll.“ poroča iz **Sarajeva**, da bi se zelo motil, kdor bi mislil, da je vstaje že konec. Po modrem ravnanju vojskovodje je glavna vstaja pač zatrta, pa male trope vstašev se prikažejo še tu in tam, kar gosposkam ni neznano.

Med Gorazdo in Fočo se klati še pet takih vstajnih trop. Tudi Stojan Kovačević se je spet oglasil in enako tudi Pero Tungus, ki se oba v okraju Nevesinje-Gačko okoli klatita.

— **Ester Solymossi** — ali ni še konca ne kraja. — O ti čudni stvari, ki se tiče umorjene deklice, prišlo je celo do razpora med višjim državnim pravništvom in ministerstvom pravosodja. — Le to je poslalo ministrskega svetovalca Berczelly-a, ki je preiskovalnemu sodniku Bary-u prav dal in mu ukazal nasprotno, kakor dosihmal višje državno pravništvo. A višji državni pravnik je državnemu pravniku v Nyiregyhazi zopet ukazal, naj se drži le njegovih napotkov. — Kaj se to pravi z domačimi besedami? Menda to, da judovski vpliv sega v tako visoke kroge. Judje uže ves čas, kar ta pravda teče, sodnijo za nos vodijo, sedaj pa prav pogosto obiskujejo nesrečno mater umorjene Estere, ter ji prigo-

vsrjajo, naj popusti vso tožbo, saj ne bode nič opravila, sodnija ne najde nič napačnega itd. Mati je imela prej dva huda psa, a sedaj stamenda oba za strupom poginila. Sedaj pa tudi ljudje pripovedujejo, da so tačas, ko je sodnija iskala Esterinega trupla, judje kopali na krščanskem pokopališču. Kristjanje so videli luči na pokopališču in šli gledat, a judje so pobegnili, vendar judov doma ni bilo tačas. Ob isti dobi pa je bilo strogo prepovedano, judje vznemirjati in nadlegovati in ljudje niso stvari naprej tirali. Znano pa je, da so ženskino truplo najšli v valovih reke Tise, katero je bilo oblečeno v Esterino obleko, a mati videti mrliča, izrekla je javno: „to ni nikdar moja Ester“. — Tako so znali in še znajo judje sodnijo za nos voditi, in mogoče, da se tudi sedaj izlečejo iz precepa, kakor so se svoje dni v **Antijohiji**, ko so patra kapucina umorili, obsojeni bili, a posledujoč je egiptovski namestni kralj, ki je tačas Sirijo posedel, vso sodbo uničil.

Razkavo metlo je vzel v roke pl. **Kalay** v Bosni. Policijski ravnatelj pl. Alpi, ki je napravil dolga po Sarajevu, je izneveril tudi 12 000 gl. iz razpoloživnega zaklada (Dispositonsfond) deželnega. (Pravica! potem pa taci fondov ne bode treba). Okrajni načelnik Teodorovič v Mostaru, ki je bil komisar pri zemljiščnem odkupovanju na Sienici, je potajil 14.000 gl., general Dahlen, njegov pokrovitelj je bil prisiljen založiti 2500 gl. Ravno tako dolže, da je davkar iz Derventa, Poslavski ogoljufal za 15000 pri davkarskih goldinarjih. — Goljufija je že dolgo časa trajala, tedaj je tako velikanska; govore pa tudi, da bodo kaznovani vsi, ki so vedli za to goljufijo, a so molčali o tem. (No, to je vselej, da zraven zločincev trpe tudi drugi več ali manj ponedolžnem. Kedar pade veliko drevo, polomi vselej manjša okoli sebe.)

Bode menda res, kar se pripoveduje, da Rim hoče preiskovati ravnanje nadškofa Sembratoviča in njegovega tajnika Malinovskega. — Govori se, da tudi Tasffe želi, da bi odstopil Sembratovič, ki dahne po panslavizmu? — No, bodemo videli, kaj je nad to govorico.

in muzeje po zimi in spomladi, v pondeljkih od poldne do 3, v juniju in v oktobru pa ob četrtkih. Druge dneve v tednu se zamorejo obiskovati z nagrajo ene lire, (ali franka) ktera se dá varhu. Osebe, ktere želé posnemati ali zobrazovati slike vatikanske, se morajo s pismeno prošnjo obrniti na dvorana visjega nadzornika muzeja. — Ko stopimo na prag, kjer stoji švicarska straža, pokažemo vstopnice ter korakoma z radostnim srcem po krasnem dolgem hodniku navzgor, po katerem stojé zopet na toliko korakov papeževi žandarmi, pravi velikani s sabljo v roki, v svetlih visokih (škornicah) čez koleno segajočih in v belih hlačah; vsaki straži se mora pokazati vstopnico. Tako gremo više in više ter dojdemo k krasnim stopnicam „scala regia“ imenovanim, ktere so ozaljšane z jonskimi stebri ob obeh straneh. To krasno delo je od umetnika Bernini-ja. Stopnice vodijo v prvo nadstropje v kraljevo dvorano, ktero je dal napraviti Paul III. po Antonu da Sangallo; ki služi za predvežje Pavlirski in Sikstinski kapeli. Na levi je: Sikstinska kapela.

To sem si hotel zaradi njene zgodovinske važnosti in znamenitosti slikarje Mihelangela kolikor moč natančneje ogledati. Odločena je za cerkvene obrede v velikem tednu, pri kterih je navzoči tudi papež. Tú so tako krasne slikarije in pomenljivega obsega, da so vredne po besedah načelnika našega romanja slavnega škofa Štrosmajerja, da bi se do konca sveta ohranile pogina. Vse presega v svoji krasoti sloveča poslednja sodba.

Podoba v kotu na desni z oslovskimi ušesi, je nekega gospoda Blaža, obrednika Pavla III., kteri spodtikalaši se nad nagoto tistih podob, reče papežu, da takšno delo ni dostojno za kapelo. Na to se je tako, kakor rečeno, umetnik maščeval, da ga je naslikal z oslovskimi ušesi. Še nekje drugod se je neki drugi slavni kiporez menda v cerkvi „del Gerù“ če se prav spominjam, kar se nam je pripovedovalo, pa na drugi način nad nekim kardinalom zaradi enakega spodtikanja nad golimi kipi maščeval. Pritoži se kardinal proti papežu zaradi nedostojnosti pregolih kipov ter jih prosi naj bi oni sami dotičnega mojstra poklicali in malo ošteli, zakaj je takošnje sicer lepe, ali za cerkev nedostojne slike napravil. Papež pokličejo res k sebi onega mojstra ter mu rečejo, naj nage slike popravi, da ne bodo toliko nagote kazale. Mojster pa zvedši, da je óni kardinal tega karanja kriv, se nad njim tako-le maščuje. Imel je naslikati v isti cerkvi muke pogubljenih v peklju. Med pogubljenimi je naslikal

Vnanje države.

Kronanje ruskega cesarja bode neki 1. oktobra tek. leta. V Moskvi se delajo velike priprave za to slovesnost.

Srbski kralj je Dunaj zapustil ter šel v Iši, kjer hoče več časa ostati.

Angleški parlament je šel vsak-sebi do 24. oktobra.

Po poročilih se začne te dni **resno postopanje** Angleske vojske zoper Arabija; tedaj bomo kmalo kaj gotovega zvedeli. — Sultan vkljub vednemu obetanju še zdaj ni podpisal ne pogodbe za vojskovanje, niti tudi razglass, da je Arabi puntar in tedaj odstavljen. Vzrok je zdaj neki to, da se je po posvetovanji vikši turški duhovnik šaik ul Islam resno zoper oboje izrekel. Arabi pa neutrudljivo svoj šotor vtrjuje; pravijo, da hoče drugo Plevno vtaboriti.

Kolikor je dosihmal znanega, **ni zvršena vojaška pogodba** med Angleži in Turki, niti podpisan razglas zoper Arabi-pašo. Pogajejo se pa dan za dnevom in ravno-kar je Turčija angleškim predlogom stavila nasprotno predloge. — Pa menda prazno slamo mlatiyo. Ne glede na pogodbe je angleški general Volesey 19. pričel vojsko zoper Arabi-pašo. Tudi od manjše bitve ve telegram pripovedovati, kjer so podlegli Arabijevi vojaki. Kedar začno pokati topovi, takrat omolknejo glasovi pri zeleni mizi.

Angleži so baje napadli 20. t. m. trdnjavo Abukir od tod mislijo prodirati naprej v Egipt. Tako lahko menda ne pojde.

Iz Aleksandrije se poroča: Abukir niso bambordovali. Angleži so posedli kraj na otoku Nelson, ki nadkriluje železnico nad Rossette. Povsod vihra bela zastava.

Iz Aleksandrije tudi poroča „Observer“: Khedive je sprejel ostavko Ragheb-paše, in je ukazal Šerif-paši osnovati novo ministerstvo.

Cesarja imajo zopet Francozje!? Sedaj še le na papirji. Za potomca Napoleoncev so oklicali Viktorja Napoleona, sina rudečega princa Jeroma Napoleon (Pionplon), ki ima za ženo Klotildo iz kraljevega rodu Savojskega. — Vendar to še ne bode jutro! Princ Napoleon ni priljubljen, a sin Viktor pa premlad. — Vendar nam to kaže, kak slab kredit ima

podoba, ki je bila do pčice onemu kardinalu podobna, tako da je sleherni poznavši kardinala vedel, da oni v pekli goreči kardinal ni nčie drugi kakor kardinal I. — To vžali še bolj omenjenega kardinala tako, da naprosi papeža, naj bi oni blagovolili prositi umetnika slikarja, da naj njegovo podobo zbríše ali popravi, da se ne bodo gledalci nad njo smejaje se spodtikali. Ko tako papež onemu umetniku, ko pred nje pride, govorijo, jim tisti resno šaljivo odgovori iz besed sv. pisma rekoč: „Ex inferno aulla est redemptio“, t. j. iz pekla ni nobenega rešenja! In tako je viditi sliko onega že davno umrlega kardinala še zdaj med pogubljenimi. Takošnji umetniki si namreč ne puste nič grajati ali zapovedovati. — V omenjeni kapeli — za se je velika cerkev — je slikaril Michelangelo nek 22 mescev zaporedoma, ne da bi le za en hip vuu šel; tudi jedi in kar je bilo treba so mu v istem času noter nosili. Pač poseben dar vztrajnosti in zamišljenja v svoje delo! I. V sredi visokega oboka so naslednji predmeti naslikani: 1. Ločenje svitlobe od teme. 2. Stvarjenje solca in mesca in poslanje zemlje. 3. B. žji Duh plavajoč nad vodami. 4. Vstvarjenje Adama. 5. Vstvarjenje Eve. 6. Greh prvih starišev in izganjanje iz raja. 7. Nočlova daritev. 8. Splošni potop. 9. Pijanost

republika. K shodu se je zbralo nad 5000 cesarjevcev (imperialistov). Govorila sta Pavel de Cassagnae in Jules Amigues, naj bolj podvzeta te stranke.

Družba taka ni, da bi jo zasmehovali. Imperialisti so podvzeti ljudje, ki si kaj upajo, pri tem pa niso revni, tedaj vsekako faktor, s katerim gre poštovati.

V Monceau-les-Mines na Francoškem so nepoznani ljudje pred cerkvena vrata položili dinamit, v cerkev vlomili, po cerkvi, po šoli in župniji razsajali, zgrabili župnika in župana, a ju zopet izpustili. Delavci po rudniku niso bili med njimi. — Zaprlji so dosihmai 20 teh razsajalcev. — No, ti izvršujeje le to, kar so jih drugi učili.

Izvirni dopisi.

V Ljubljani meseca avgusta. „Oči imajo, pa ne vidijo“ pravi nekje sv. pismo. Te besede so mi na misel hodile, ko sem z lastnimi včesi čul besede, kakoršnjih bi se iz takih ust nikdar ne bil nadejal. Pa naj povem primerljeje.

Ni dolgo, kar je sedela na vrtu Kozlerjeve pivarne mala družbica ter se pogovarjala od tega in unega. Pride pogovor tudi od čč. oo. frančiškanov in šole v Kamniku. Nekdo omeni, kako je ljudstvo nezadovoljno z nameravanim odstranjenjem frančiškanov od ljudskih šol in kako prosi, ter si vse prizadeva, da bi se mestu stari učitelji ohranili. Takoj se nekdo oglasi ter z zaničljivim glasom izreče sodbo: „Es muss mich Wunder nehmen, dass sich das Volk für solche L. . . . so eschoffirt“ Se ozrem ter vidim znanega profesorja, ki se s svojim slovenskim značajem nekako ponaša ter hoče biti kolovodja Slovencev. Bože pomiluj! Vboga slovenska mladina, vbogi Slovenci, sem si mislil, s tako mršeno svitlobo, s takimi voditelji! Da, res: oči imajo, pa ne vidijo.

Naj mi bode dovoljeno še nekaj besed dostaviti. Gosp. profesor, Vi hočete biti Slovenec, znabiti še celo voditelj Slovencev, pa imate take nazore o katoliških naredbah v sredi katoliških Slovencev? Vi ste po stanu in znabiti po lastnem mnenji mislite, kdo zna,

kak izvrsten učitelj slovenske mladine in na očitnem kraju take surovosti izjavljate? Naj se mi ne zameri, če zopet vskliknem: Vbogi Slovenci, vboga slovenska mladina! Res, kak prečuden Slovenec, še celo voditelj, s tako globoko vernostjo, s tako olikano vljudnostjo? Da po domače rečemo: za tako necenljivo surovost nimamo družega, kakor Greuterjev „Pfai!“ Zdaj pa tudi vidimo, da preskušnja, katero Vi gosp. profesor gotovo imate, ne daje nikakoršnje sposobnosti, niti olike in čč. oo. frančiškani so brez nje tako izvrstno učili, da so si hvaležnost ljudstva in učencev ter pripoznanje slavni dveh deželni predsednikov zaslužili, kar se bode Vam, gosp. profesor in Vašim privržencem (če tudi preskušanim) v v taki meri težko kdaj posrečilo.

Tirjanje preskušenj tudi nič družega ni, kakor krinka, s katero se zakriva sovraštvo do katoliške Cerkve in njenih naredb. Zakaj v resnici se pri dosedajnih učiteljih v Kamniku ne najde nobena druga krivica, kakor da so redovniki katoliške Cerkve in ne gojijo brezvernega liberalizma. Da se zoper voljo krščanskih staršev dela, da se ljudstvu zaradi desetkrat večjih stroškov že pretežka butara davkov še obtežuje, kaj zato? saj se je pri tej priliki vendar brca dá sovraženi Cerkvi in njenim redovnikom! Pri tej priliki se tudi očitno razodeva, da liberalci, naj so učitelji, profesorji ali nadzorniki, nimajo nobenega spoštovanja do svojih vikših in prednikov, pri Kamniku oziroma do najvikšega deželnega uradnika, ces. namestnika samega in nobenega srcá za krščansko mladino in vbogo ljudstvo. Kaki izgledi — da se Bogu vsmili?! —

Korita pri Doberniču 15. avgusta. Z veseljem smo brali vvodne članke „Slov.“ št. 46 in 65 in nek dopis iz Motnika, če se ne motimo. Omenjeni članki, kakor znano, razpravljajo in navajajo navadne vzroke toliko požarov in sladnjič nasvetujejo pomočke zoper ta siloviti in pogubni element. In ravno to je vzrok, da smo radi prebirali gori navedene številke. Ker skoraj v vsakem listu „Slov.“ zvemo posebno za nas revne kmete žalostne novice, da je tu ali tam kaka vas pogorela, smo vedno v strahu, da tudi nas ne zadene ta grozna nesreča. In naš strah je opravičen,

ter tem večji, ker je v bližini naši srenji v teku enega leta pogubni ogenj tri vasi upepelil; kar pa menda ni bilo v časnikih brati. One nesrečne vasi so: Veliki Globodol, Mirna-peške fare, Ševnica, Trebanska fare in Reber pri Žuženberku.

Večkrat smo se že pogovarjali, kaj je nam storiti za boljše varstvo naše vasi proti ognju; pa nesložni nismo nič važnega vkrenili. Vsem je bila „beseda o požarih“ všeč, kajti ondi je vse skupaj navedeno, kar smo prej posamezni ménili. Marsikteri je rekel: Glejte no, to je res prav za nas pisano. Večina nas je bila precej pri volji v časopisu nasvetovane pomočke v djanje spraviti, vsaj to ne bo nobenega v denarne zadrege spravilo. Le žalibog, da se do danes še ni nič storilo.

Našo vas preskrbljuje z vodo troje studentev, vendar o poletni suši primanjkuje vode. Večkrat se primeri, da moramo pol drugo uro dalje v Žuženberg v sodi po vodo hoditi. Vkljub tej neprilichnosti se vendar nič ne stori, da bi več vode imeli. Luža ali kal, kamor se studenec Močila izsteka, je polna blata. Da jo je treba iztrebiti, vsak sprevidi in vé; a vendar se ne zgodi. Slehern se izgovarja, da ni časa. Že skrb za živino, ki je ob ajdovi setvi, kar žeje medlela, bi to tirjala. Kaj bi počeli, ko bi goreti začelo, kar nas mili Bog obvaruj. Od strani bi gledali, kakor Cerovljani, ko jim je vas Cerovec gorela.

Sklenili smo že tudi večkrat, kako bi naš izvrstni vrólec Pubeč, ki je na precej strmem bregu nad vasjo, doli na sredo vasi spravili. Treba bi bilo dobiti železnih cevi, ki bi stale z drugimi stroški vred blizo 300 gld. Pa ta precejšna svota jih je mnogu oplašila. Zatoraj smo se že s sosedno vasjo Verbovec o tem dogovarjali, pa nič zanesljivega zvedili. Toliko smo vendar storili vsled vednega opominovanja, da smo vsaj pot popravili do vodé, ki prej ni bil ne stezi ne potu podoben. Drugači je pa še vse pri starem.

V naši vasi so hiše dokaj čedno in redno postavljene v primeri k drugim vasem. Vendar je nekaj streh čisto brez potrebe, le v kvar drugim streham o priliki požara. Kakor menda povsod, so tudi pri nas eni, ki bolj na vodo pazijo, da se nepotrebno ne prelije, kakor pa na ogenj. Zdaj o mlatvi pušijo mlatiči tabak poleg kupa slame pred pôlom šaljivo govoreči, da je le na podu kaditi prepovedano. O nespamet!

Korita imajo menda privilegium, da ne smejo pogoreti, ko se je že tolikokrat zaternilo. Velicega požara res že ni bilo pri nas od l. 1810. Leta 1849 je požar nazadnje k sreči le eno kaščo uničil. A v treh letih je bilo blizo petkrat zežgano, deloma po otrocih, deloma po odrastlih. Pred kratkem je neko otroče pod kotlom terske užgalo, da je plamen visoko proti stregi se stezal. Na krič so pritisnili ljudje in tako srečno rešili vas strašnega požara.

Žalostno je, dasi resnično, da naša srenja le ene brizgalnice nima, razun v Kneživasi staro polomljeno, kar je toliko ko nič. Naša vas ima štiri velike mačke, ki pa v Verbovcu za nekim podom pod kapom ležijo vsi pokvarjeni, odkar so jih ondi pri požaru rabili in od tega je že 10 let.

Sosedje in rojaki! dajmo že enkrat storiti, kar je za varnost naših pohštev treba. Nesreča ni nikoli ugnana. Ko bi se že tudi po neumnosti ne zatrnilo, kako lahko treščí, ali se sicer nehoté in po nesreči zatrne! Skrbimo naj pred za vodo in za potrebno orodje v nesreči. Kdor še ni zavarovan, naj se za-

Noeta. — II. Okoli oboka so na stebrih velikanske podobe prerokov in Sibil (prerokinj v starodavnih časih). Na desni strani altarja: 1. Jeremija. 2. Perziška Sibila. 3. Ecehiel. 4. Eritrejska Sibila (na Grškem.) 5. Joel. 6. Nad vratmi Caharija. 7. Sibila v Delfi. 8. Izaia. 9. Sibila Kumanska. 10. Daniel. 11. Nad steno pri tleh je Jona, III. V štirih kotih so naslednja dela. 1. Asver in Estera in obešenje Amans. 2. Bronena kača v puščavi. 3. David in Golijat. 4. Judita in Holofernes. Slednjič je 14 okroglih oddelkov in 8 trikotnih, v ktere je postavljenih nad 100 podob brez posebnega pomena. Pripoveduje se, da ni pustil papež Julij II. po svoji nepotrpežljivosti Mihelangelu, da bi bil do konca dodelal tudi to velikansko delo.

Potem smo pregledovali še razne slikarske sobane pa bolj površno, kajti ako bi hotel človek si vse neštne slike dobro ogledati, bi bilo treba k temu ne nekaj ur, marveč več tednov ali mescev. Saj so nektre slike tako dovršene, da se ne more človek, kakor le siloma od njih ločiti. Pa vendar smo saj nektre bolj ogledovali kakor n. pr. Mučeništvo 26 japonskih spoznavalcev. Viditi je nektre osebe gledalcev, kakor da stojijo res oddaljene od križev, da se mora tem nezapodljivo

umotvornim slikam sleherni čuditi. V neki sobani je naslikan požar v oddelku Borgo. Slika je ginljiva Tu je viditi moža, ki nese na hrbtu svojega očeta iz požara, in kateri spominja na gorečo Trojo, iz ktere je nesel Enea očeta Anhisa. Slikal je Julij Romano. 2. Leon IV. (847—855) pogasi požar z znamenjem sv. križa. 3. Zmaga Leona IV. nad Saraceni. 4. Kronanje Karla Velikega po papežu Leonu III. v stari vatikanski baziliki. — Od napenjanja očesnih živcev so me bolele oči. Pa kdo bi zamogel naštetí vse neštne slike, katerih vzvišena krasota omami gledalca, da sam ne ve, koliko časa jih ogleduje, ako ne gleda na uro! V drugi sobani vidimo zopet krasne predstave. N. pr. Razpravo o presvetem zakramentu. To je prva Raffaelova slika v tih sobanah. Na visokem je viditi presv. Trojico, Mater božjo in sv. Janeza Krstnika: od ene in druge strani altarja so štirje bogoslovski učenjaki sv. Cerkve*), z drugimi svetimi očeti stare in nove zaveze, ki razpravljajo to pregloboko skrivnost.

(Dalje prih.)

*) Tu naj opomnim, da tudi Italijani pišejo „Chiesa“ (Cerkev) z veliko čerko, kedar hočejo z eno besedo katoliško cerkev zaznamovati. Zakaj bi pa ne mi Slovenci — katoličani? Pis.

varuje. Po toči zvoniti, ne pomaga nič, pravi pregovor; po požaru malomarnosti se kesati pomaga ravno toliko; tedaj tudi nič. Ne prepuščajmo vse skrbi le sv. Florijanu; storimo tudi mi svoje in potem se smemo zanašati njegove pomoči.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. avgusta.

(Zlata maša.) Pretekli praznik M. D. Vnebovzeta je obhajal v Trebnjem svojo zlato mašo tamošnji dekan prečast, gosp. Janez Kovačič. Vas Trebanska je bila praznično ozaljšana, kakor se o taki priliki sme pričakovati, pa tudi druge vasi ob cesti — vse je pričalo spoštovanje, ktereга prečast. dekan po svoji fari in dekaniji vživa, ker ljudstvo in duhovščina dekanije je ta slavni dan v Trebnj hitela. Pri altariji je bilo čez 30 duhovnikov od bližnjih in daljnih krajev; pri slavnostnem obedu menda čez 50 odličnih oseb. Zlatomašnik so še dokaj krepki. Na mnogaja leta!

(Včeraj je bilo pogostovanih na streljišču 500 ubogih.) Ob 11. uri začelo se je s postrežbo ubogih in stopil je notri kmalo potem župan Graselli. — Proti 12. uri je prišel gospod deželni predsednik s gospo soprogo, pozdravil ga je odbor in njega predsednik mestni blagajnik Hengthaler. G. predsednik je ogledal kuhinjo in obednico ter se pohvalno izrazil o neotrudljivi skrbi gospa in lepem redu, in se je tam mudil kake pol ure.

Neotrudljive gospe so revežem pripravile okusnih jedil, a požarna straža jim je pri mizi stregla. Prvomestnik društva pri ljudski kuhinji g. Hengthaler je nazdravil na čast presvitlemu cesarju, potem je še toastiral ud ravnateljstva Najvišjemu vojskinemu vladarju in slavni armadi, potem gospem ljudske kuhinje.

Svečanost je minula ob 2. uri popoldne, ko so se nekoliko po trati zasukali in zasukale.

(Toča.) 18. t. m. je toča pobila občine: Nemško goro, Drenovce, Križe, Senože, Brezje, Brezovsko gora. Toče je bilo videti še drugi dan. — Ubogo ljudstvo!

Razne reči.

— Iz lavantinske škofije: Sv. birma se deli tekoči teden v Šmarski dekaniji in sicer: v nedeljo 20. avg. na Sladki gori; v ponedeljek 21. avg. v Zibiki; v torek 22. avg. v Šmariji; v sredo 23. avg. v Št. Jurji na južni železnici; v četrtek 24. avg. v Kalobji; v petek 25. avg. pri sv. Štefanu; v saboto 26. avg. v Dramljah; v nedeljo 27. avg. na Ponikvi.

— Znani slovenski skladatelj g. Jož. Ludevít Weiss, dozdej podučitelj na mestni celjski fantovski šoli, postal je vodja celjske mestne dekliške šole. Čestitamo!

— Na Krki. Dne 16. t. m. zvečer ob 1/2 12. uri je trešilo v farovski kozelc. Bil je po eni strani poln detelje, ktera je bila ravno suha in tako je bil pri ti priči ves naenkrat v ognji. Rešilo se je samo nekaj ovsas iz druge strani. Velika sreča je, da je bil lansko leto prestavljen proč od drugih poslopj, če ne bi bile pogorele vse druge poslopja in farovž, in brž ko ne vsa vas in tudi lepa cerkev bi bila v veliki nevarnosti.

— Bela Szende ogrski honved minister je umrl 18. t. m. in v saboto bil pokopan. l. 1849 je bil pri vstaji in je z Görgejem kapituliral pri Vilagoš. Njegov meč hranijo v Petrogradu. Pri Vilagošu so namreč pometali

Görgey in častniki sablje od sebe. Ruski general Rudigier pr de in zahteva meč od Görgeja; ta seže na kup in mu da sabljo in ta je bila slučajno Szendijeva.

VIII. Splošni avstrijski učiteljski zbor.

(Konec.)

„Za delo pri obrtnih povzetjih se otroci pred 10 leti ne smejo rabiti“ — Ako ta določba ostane, kako se ujema s šolsko postavo? Ni težko najti zveze med šolsko postavo. Iz našega stališča mora ostati prepoved otroškega dela, tedaj moj rek 8: „Otroško delo po tovarnah in obrtnih povzetjih se mora omejiti na najskrajnejšo mejo. Otroci pred štirinajstim letom se ne smejo jemati za redna obrtna opravila.“

Sedaj pa začne govornik besedo nazaj jemati in reče, da se mora otroško delo prepovedati iz zgol pedagogičkega načela, a otroško delo se ne more odpraviti zaradi konkurence, dokler ni mednarodne pogodbe, vendar se mora na prav ozki krog vtesniti, tedaj rek 10: „Otroci, ki so dolžni v šolo hoditi, smejo po tovarnah delati le tedaj, ako hodijo v ljudsko šolo vsaj po tri ure na dan ali v kakšno tako, katero je odobrila šolska oblast in kjer se poučuje po načrtu, kateri je ona odobrila. Delati pa ne smejo čez 6 ur na dan.“

Tudi državna šolska oblast spoznava, da je žalibog potrebno otroško delo, kjer ukazuje v §§. 9 in 64 fabriške šole. Rek oklepa še tedaj tudi te žalostne potrebe: „Za vstanovo fabriških šol se mora zdatno skrbeti.“ Po nakanakazni poti naj se določuje o vstanovi, učnem času, učni dobi v učnem smotru, učnem črtu in šolski disciplini.

Težišče obrtnega vprašanja ni toliko v preosnovi obrtnega stanu, marveč v razmeji rokodelčičev. Magovrstno zlo, za katerim boleha naša obrt, je v žalostnih razmerah, ki so zaradi vzobrazbe prihodnjega obrtnega naraščaja, ako se že izvzemó razne reči, ki vplivajo na naš vek, n. pr. znajdbe in izumitve. Vprašanje o delu je vprašanje o vzobražbi, rekel je strokovnjak, tedaj recimo, le taki mladi ljudje, ki so svoji šolski dolžnosti zadostili, naj se jemlje v nauk za obrt. Rek 9. naj se glasi. Vsak rokodelčič se mora skazati s spričalom ljudske ali meščanske šole, brez takega spričala se ne sme deček sprejeti v nauk.

Ako bi to sprejelo, bi spričalo dobilo večje veljavo, sicer je nekaterim brez vsake vrednosti. Tirjati še moramo, kar izgovori rek 13. Pohišno prodajanje je šolskim otrokom prepovedano.

Vzgoja v delo pripada v prvi vrsti šoli; sicer ljudska šola pravim obrtnikom le posrednje koristi, ker jih priučuje ročnosti in vednosti, katere jim koristijo v praktičnem življenji. Priklopiti se pa morajo ljudski šoli obrtna vzobraževališča, in vsa osnova obrtnega šolstva mora biti po enem kalupu in vzhajati iz središnega vodstva, tedaj rek 4: „Obrtno šolstvo vreduje državna obrtna šolska postava.“ Obrtna postavodajava ne sme biti deželna, marveč državna, sicer bi bila prerazlična. Sicer bi bilo mogoče, da bi v kaki deželi bil katekizem prvo vrhovno načelo.

Rek 5. tirja: „Osnova vzobraževalnih tečajev na c. k. državno-obrtnijskih šolah za učitelje obrtnih šol je bistven predpogoj za uspeh obrtnega šolstva.“ Naša novela o tem molči v taki določbi.

Vsega, česar terjamo, ne bomo dosegli, a to nas ne bode odstrašilo in v novič bodemo terjali.

Učenik Pinstorfer omenja nekaterih ne priličnosti, tako da vsak učenec ne dobi odpustnega spričala, mnogo jih dobiva le odhodno ali letno spričalo, tedaj zahteva premembo še 6 Za otroke pa hoče le igre, a ne dela. (Živa pohvala.)

Učenik Fischer iz Markersdorf poudarja da je tudi kmečki stan važen stan in je nemogoče povsod osnovati obrtnijskih šol.

Jessen iz Dunaja našteva tudi zmote poročevalčeve in Binstorferjeve in stavlja posredovalen predlog. Potem se sprejmeta reka 3. in 9, z nasvetovanimi premembami.

Dalje je poročal ravnatelj Kopetzky iz Dunaja o vstanovi splošne avstrijske učiteljske zveze, omenja nje koristi in statute.

Planer iz Dunaja podpira predlog za vstanovo take učiteljske zveze, da je prihodnost učiteljskih zborov zavarovana in opominja iti do najviše oblasti, dokler pravila niso potrjena.

Krautman je povzdigoval nemštvo in karal druge narodnosti, da se ne vdeleže učiteljskega zbora, on predlaga, zbor naj se ne imenuje: splošni učiteljski zbor, marveč „zbor nemških učiteljev v Avstriji, zveza in zveza nič več „splošna avstrijska učiteljska zveza“, marveč splošna avstrijska učiteljska zveza „Deutsch-österreichischer Lehrerbund.“

Nasvet, statuti in spremenjen naslov se sprejmó.

Potem poroča Frisch iz Celovca „o šolskem nadzorstvu“ govori o lastnostih, potrebnih nadzorniku, obrača se zoper sedanje nadzornike, ki so po večem profesorji srednjih šol ti niso na pravem mestu, ker nimajo pedagogičnih vednost in niso pravi pedagogi. Tudi duhoven, posebno pa katoliški ni zato, ker bi lahko prišel s svojo vestjo navskriž. On neče začasnih, marveč stalne nadzornike, ker tako beseduje, pride čas, ko bode zopet klerikalna stranka prišla do oblasti in vlado prisilila k cerkvenemu nadzorništvu, zato je provisorium v takih okolištvah velika nevarnost.

Pri glasovanji se sprejmo reki 1, 2, 4. S slavoklici presvitlemu cesarju sklene Babies VIII zborovanje avstrijskega učiteljstva. — V moravskem deželnem šolskem svetu so nasiednji go-podje: korarja: Zeibert in Janez B. Raus, superintendent: J. Benesch, izraelit: Jul. vitez Gomperz, ravnatelj slovanskega ženskega učiteljišča: Karol Schmeidek, rektor politehnike v Bernu: dr. Janez Haberman in ravnatelj slovanske državne gimnazije: Karol Vittek. Kakor „Presse“ pravi spadajo 4 teh gospodov nemški stranki a le 3 slovanski, dasiravno je Slovanov več v deželi, nego Nemcev.

Kmali bodemo slišali, kako bode sestavljen naš šolski svet, v deželi, ker je l. 5% Nemcev. — Dunajski listi nas slabo tolažijo, domači itak o sestavi našega deželnega šl. sveta in o predlaganih c. k. nadzornikih ne smejo nič pisati; ako pa kaj pišejo, naročniki listov tega ne bero. Za danes rečemo samo to, dokler se renegatstvo pri nas plačuje s c. k. službo, a narodno prizadevanje in rodoljubno srce vtiska znak nesposobnosti za kako višo državno službo ne more biti bolie.

Umrl so:

16. avg. Jožef Saller, fotograf 39 let za jetiko. 17. Janez Maček, delavec 22 let za jetiko. 18. Adolf Vitek, želez. voznik 32 let po-vožen. Uršula Strlekar, 48 let za jetiko.

V bolnišnici:

17. avg. Sebastijan Dolinar, 45 let.
Na poljanah:
15. avg. Juliana Slabina, 2 let. Hermine Stiler 6 let. Johana Rakoš 2 leti. Janez Stergar, 4 let.